

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. VIII. De Schismaticis Et Ordinatis Ab Illis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

opinione dicto, facto, vel scripto editam sine spe emendationis pertinaciter teneatur. Nam si recipere velit, quamvis vinculo excommunicationis intricatus maneat, supplicio tamen non periunde afficitur. Et hoc est, quod scriptores nostri dicunt; quod, cum multiplices sint pœnæ, quædam indifferenter omnes omnino hæreticos, ipsorumque fautores ac receptatores sequantur, & involuunt, nimirum pœna excommunicationis, *dist. cap. Excommunicamus & credentes, & s. que autem, cap. Ve officium eod. tit. lib. 6.* cui etiam respiscetes tantisper maneat obnoxii, donec à summo Pontifice, vel substituto, cui eam potestatem fecit, fuerint absoluti. Quosdam verò pœnas illis tantummodo indigi, qui sunt obstinati, suumque errorem corrigere non volunt, ut ultimum supplicium, quod respicientibus saltem remittitur. Nisi forte post abjuracionem erroris fuerint in hæresim relapsi, quo casu quidem non denegabitur illis viaticum, id est usus sacramentorum pœnitentiæ & Eucharistiæ, sed tamen Curia seculari traduntur puniendi, *cap. Super eo eod. in 6.* tamquam si interit Resp. ut crimen tam noxium & iteratò commissum propter exempli perniciem severè puniatur. Quosdam denique pœnas esse dicunt, de rigore quidem omnibus infligendas, sed tamen quæ misericordiâ quadam possunt remitti, ut bonorum confiscatio, beneficiorum & officii amissio, *can. Convententibus l. q. 7, & d. c. Vergentis, in verb. ut nec ad eos bona eorum ulterius revertantur, nisi ad cor redeuntibus & abnegantibus hæreticorum consortium misereri aliquis voluerit.*

§ Cæterum quoniam ab hæresi maximum imminet contagii periculum, sacri Canones ad illud divertendum multa salubriter constituerunt. Ac primò quidem, ut passim non legantur, hæreticorum libros & scripta damnant, *c. Fraternitatis 4 h. t. c. Damna apud sup. De summa Trinit. nec permittunt laicis, ut unquam aut concionentur, c. Cum*

ex inuncto 12, & c. Sicut 14, h. tit. aut publicè privatimve de fide disputent, c. Quicumque & inbibemus eod. tit. lib. 6. Quinimò & Ecclesiasticis minus hoc interdicitur, donec vel à S. Pontifice vel ab Episcopo diocesis peculiariter fuerint admissi, *d. c. Excommunicamus & quia verò. † Ubi ulterius, in 4 §. aduicimus,* sub pœna depositionis mandat Archiepiscopis & Episcopis, ut saltem semel in anno provincias suspectas visitent, atque in illis tres vel plures idoneos viros substituunt, qui, persecutatis subditorum moribus, si quos suspectos inueniant, ad Antistitem deferant, ut vel hæresim abjurent, vel ab illa sese purgent; vel, si id nequeant, pœnas illas subeant, quarum mentio fit in *d. c. Excommunicamus & credentes,* præsertim si per annum obsolescant in excommunicatione, absolutionem non impetrando. Verum ut dicti Inquisitores hæreticæ pravitatis liberi sint à metu irregularitatis, memores esse debent cautionis expressæ in *c. Novimus expedire inf. De verb. signif.* ut nempe dum tradunt hæreticos, Judicem læcularem rogent, ne mortem inferat, aut membri mutilationem. Modum etiam & formam abjuracionis videre licet in *can. Ego Berengarius dist. 2, De consecrat.*

Porro non solùm Ecclesiasticis Prælati inungit Pont. ut ipsi per se hæresim impediunt, sed etiam Principum sæculi operâ urantur, eosque, si opus est, per censuras Ecclesiasticas ad hoc cogant, *d. c. Excommunicamus & moneantur.* Qui si id fortè reculent, aut se id facturos jurare non velint, statim excommunicantur, ac ipsorum Provincia interdicto subicitur, *c. Ad abolendam 9, §. statuimus h. t.* Cum interim ex aduerso Catholici, qui, crucis adsumpto charactere, ad hæreticorum exterminium sese accingunt, eadem gaudent indulgentiâ, id est omnium peccatorum, quâ fruuntur illi, qui pro subsidio ad terram sanctam proficiscuntur, *d. c. Excommunicamus & Catholici.*

IN TIT. VIII. DE SCHISMATICIS ET ORDINATIS AB ILLIS.

Canis. d. lib. III. tit. 15. §. 1. & 2.

SUMMARI A.

1. Schismatici qui dicantur.
2. Pœna Schismaticorum.

Schisma quoque ad Dei pertinet injuriam. Et quidem si laxè velimus loqui, ut Schisma sit crimen, quo quis seipsum separat ab unitate Ecclesiæ, omnis etiam hæreticus erit schismaticus, licet non vice versâ. Sed propriè hæc vocan-

tur Schismatici, qui cum pravum dogma pertinaciter non tuerentur, deficient tamen & seiplos ab unitate Ecclesiasticæ politicæ subducunt ac separant, *can. Inter hæresim xxiv q. 4.* Ut si quis præ factum vel indignatione summum Pont. legitime electum pro capite suo agnoscere non velit, quamvis circa articulos fidei, Sacramentorum doctrinam, sanctorum Patrum statuta in œcumenicis Conciliis expressis de fide, nullum errorem conceperit. Postulat enim hæc politia seu hierarchia Ecclesiastica, ut quilibet Christianus ita cogitet, unum in Ecclesia esse caput & post illud alia minima, sub quibus ipse gradatim & ordine quodam cum aliis Christianis tamquam totius corporis membrum existat. Proinde dum seipsum protervè separat, vix uno gradu distat ab hæretico, facileque sibi hæresim committitur, ut rectè ab Ecclesia recessisse videatur, *d. can. Inter hæresim.*

Ita ut mirum non sit, si eodem ferè ordine cum hæreticis habeantur schismatici: nam & pœnæ excommunicationis sunt obnoxii, *e. Litter. sup. Delect.* & tam beneficiis quam officiis privantur, *c. 1, h. t.* ubi etiam omnis administratio tam spiritualium rerum quam temporalium ipsis interdicatur. Qui ob id nihil agunt, si vel excommunicatos absolvere, vel beneficia conferre, vel bona Ecclesiæ velint alienare, *d. c. 1, h. t.* Et quamvis si quis ab illis ordinem characterem recipiat, seu exempli causa Subdiaconus fiat, non poterit tamen ministerium ordinis sui dare effectui, nisi, ut ait textus, misericorditer cum eo fuerit dispensatum, *c. fin. h. t.* Ceterum si in profundum veniat schismaticus, id est si ita crescat protervia, ut (quod omnibus modis prius tentandum est, *At si Clerici sup. De iudiciis*) corrigi non possit, etiam Curia sæculari puniendus potest tradi, *can. Nelicuit 17, dist.*

IN TIT. IX. DE APOSTATIS ET REITERANTIBUS BAPTISMA.

Canif. d. loco §. 3.

SUMMARIUM.

1. Apostasia quando committatur.
2. Apostasia alia inobedientia.
3. Alia perfidia.
4. Alia irregularitatis.

Vitium Apostasiæ generaliter loquendo tunc committitur, quando quis sacrum vitæ statum Deo ac superiori promissum male deserit: idque trifariam fieri posse asserit Glos. *in c. 1, h. t.* ¶ Ac primò quidem remotius ac velut analogicè quispiam fit Apostata per inobedientiam, dum Prælati suis, quod promiserat, obedire recusat, *e. Si quis venerit 2, &c. Illud 5, in verbis, non debet pro temporali commodo inobedientia notam incurere sup. De majoris & obed.* quibus locis insinuat, quòd Apostata inobediens notam infamiae incurrit, & abiiciendus sit seipso excommunicationis efficiendus, quæ arbitrio iudicis etiam augetur, si pergarit esse contumacior, *e. Quoniam frequenter & fin sup. Vi livo pendente &c. can. Si quis 111 q. 4.*

Secundò & magis propriè dicuntur Apostatæ, qui per perfidiam tales fiunt, hoc est, qui fidem Catholicam semel susceptam ac juratam penitus deserunt, & ad instar Juliani Imp. pagani fiunt,

vel Iudæi vel Saraceni, *can. Iulianus xi. qu. 3, h. t. 2, & 4, C. h. t.* Hi quoniam hæreticis sunt peiores, utpote qui non totam fidem, sed vel unum vel aliquos tantummodò articulos fidei impugnant, non solum omnibus hæreticorum pœnis superpositis sunt obnoxii, idque vel toto quinquennio post mortem, si deferantur ac vitium detegatur, *d. l. 2, C. h. t.* sed etiam, eo non obstante, quòd respiciant (quia perditis hominibus pœnitentiæ remedio non succurritur) à testimoniis dicendis arcentur, testamenti factionem non habent, nulli in hæreditate succedunt, à nemine scribuntur hæretes: quæ verba sunt Imp. *in d. l. 3, C. iud.*

Tertia denique species est Apostasia, ut vocant, irregularitatis, quæ committitur per desertionem Ordinis, vel Religionis: Ordinis quidem, ut si quis sacris & maioribus (nam si notatur tantum & minoribus, non punitur qui laicus fieri cupit, *cap. Iohannes sup. De Clericis conjug. c. fin. De vita & honest. Cleric.*) Ordinibus initiatus præteritudo vel contemptu suscipiat habitum laicorum, abjecto Clericorum, *cap. 1, h. t.* Religionis verò, ut si quis regulam deserat, quam professus est, vel habitum sui ordinis semel susceptum, *cap. fin. h. t.* Hi omnes, quia notantur infamiam, ad ordines vel officia nequeunt promoveri, *can. Beatus 111, quæst. 4, Et, si tercio moniti non respiciant, privilegium*